

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی
پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی PhD

عنوان:

تعیین و تبیین ادراک خطر مرتبط با سن مادر در بارداری و ارائه راهبردهای
مناسب بر اساس نتایج پژوهش: یک مطالعه ترکیبی توضیحی

اساتید راهنما:

دکتر زیبا تقی زاده

دکتر محمدعلی چراغی

نگارنده:

سودابه آقابابایی

سال ۱۳۹۶

تعیین و تبیین ادراک خطر مرتبط با سن مادر در بارداری و ارائه راهبردهای

مناسب براساس نتایج پژوهش: یک مطالعه ترکیبی توضیحی

چکیده

زمینه و هدف: دوران بارداری ممکن است با مخاطرات بسیاری برای مادر و جنین همراه باشد. زنان باید خطرهای مرتبط با بارداری را به صورت صحیح درک کنند، زیرا هر چه ادراک مناسب خطر بیشتر باشد، احتمال تشویق بیشتر برای اتخاذ رفتار مناسب جهت کاهش خطر وجود دارد. هدف از پژوهش حاضر، تعیین و تبیین ادراک خطر مرتبط با سن مادر در بارداری و طراحی راهبردهای مناسب جهت کاهش عوارض مخرب ادراک خطر براساس نتایج پژوهش بود.

روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع مطالعات ترکیبی توضیحی متوالی بود. پس از کسب مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی تهران و همدان، مطالعه تحلیلی، توصیفی مقطعی با ۳۲۰ مشارکت کننده (۸۰ خانم باردار در هر یک از گروه‌های سنی پرخطر، زیر ۱۸ سال و ۳۵ سال یا بیشتر و ۱۶۰ خانم باردار بین سنین ۱۸ تا ۳۵ سال به عنوان گروه مقایسه) در مراکز بهداشتی درمانی شهر همدان در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۴ انجام شد. ابزار مورد استفاده، پرسشنامه دموگرافیک و مامایی و پرسشنامه‌های استاندارد ادراک خطر بارداری و اضطراب مرتبط با بارداری بود. داده‌های کیفی از طریق انجام مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته چهره به چهره، جمع آوری شد. پس از آنالیز داده‌های کمی و کیفی، تفسیر داده‌های کمی با استفاده از داده‌های کیفی صورت گرفت. در پایان با استفاده از تکنیک گروه اسمی استراتژی‌های مناسب جهت کاهش عوارض مخرب ادراک خطر بارداری ارائه گردید.

یافته‌ها: بر اساس نتایج پژوهش، متوسط سن مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، به ترتیب گروه‌های سنی ۱۶/۶۱±۱/۰۶، ۲۶/۲۵±۴/۵۴ و ۳۷/۱۷±۲/۱۵ سال بود. زنان با سن ۳۵ سال یا بیشتر و زنان کمتر از ۱۸ سال خطرهای مرتبط با بارداری را بیشتر از گروه مقایسه درک کرده بودند. میانگین نمرات کسب شده در رابطه با خطر ابتلا به خونریزی، سزارین، خطر مرگ و تولد پیش از موعد نوزاد در هر دو گروه پرخطر، بطور قابل توجهی بالاتر از زنان گروه مقایسه بود. همچنین میانگین نمره ادراک خطر مرتبط با مادر به طور معنی‌دار از نظر آماری بیشتر از میانگین نمره ادراک خطر برای جنین بود ($P < 0/001$). ارتباط آماری معنی‌داری بین سن مادر و اضطراب مرتبط با بارداری با نمره ادراک خطر بارداری ($P = 0/003$)، ($P = 0/002$) وجود داشت، بالاترین میانگین نمره ادراک خطر مربوط به احتمال سزارین بود. ادراک خطر بیشتر برای خویشتن نسبت به جنین، نکته قابل توجه از یافته‌های مرحله کمی بود.

بخش کیفی تحقیق نیز با استخراج، طبقه‌های اصلی شامل، دغدغه‌های سلامت جسم و جان در بارداری، زایمان هراسی معنا بخش ادراک خطر بیشتر برای خویشتن، حساسیت بیش از حد به سرنوشت

بارداری، ناگزیر از بارداری، پاسخ گو نبودن تیم بهداشتی درمانی و راهکارهای کاهش احساس خطر در بارداری و مضماین اصلی " معنا بخشیدن به احساس خطر بارداری"، " بافتار تشدید کننده احساس خطر بارداری" و آنالیز خطر بارداری "مشخص گردید و توضیحی بر یافته‌های کمی پژوهش ارائه شد. در نهایت راهکارهای مهم برای کاهش نگرانی‌های ناشی از ادراک خطر بارداری بر اساس تکنیک گروه اسمی عبارت بودند از: ارائه مشاوره‌های مناسب برای درک بهتر خطر بارداری بر اساس تیپ شخصیتی افراد، غربالگری ادراک خطر در دوران بارداری و ارائه مراقبت مراجع محور.

نتیجه گیری: سن مادر می تواند به عنوان یکی از عوامل موثر بر ادراک خطر بارداری مطرح باشد. زنان باردار، خطر مرتبط با سن خود در بارداری را احساس و آنالیز کرده بودند و در این راستا، نگرانی‌های بسیاری را متحمل شده بودند. با غربالگری ادراک خطر در مراقبت‌های دوران بارداری و برقراری ارتباط مناسب در زمینه توجیه خطر، می‌توان نگرانی‌های زنان باردار را کاهش داده و سبب اتخاذ رفتار بهداشتی مناسب جهت کاهش خطر شد.

کلمات کلیدی: سن مادر؛ بارداری نوجوانان؛ ادراک خطر حاملگی؛ حاملگی‌های پرخطر؛ تحقیق ترکیبی توضیحی.

Tehran University of Medical Sciences

School of Nursing & Midwifery

Title

**Determining and exploring of maternal age specific risk
perception in pregnancy and Providing appropriate strategies
according to the results of the study:an explanatory mixed method
study**

A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for

Doctor of Philosophy (PhD) Degree

in

Reproductive Health

Supervisors

Dr. Ziba Taghizadeh

Dr. Mohammad Ali Cheraghi

Consultants

Dr. Anoshirvan Kazemnejad

Dr. Jalal Pooralajal

By

Soodabeh Aghababaei

2017

Determining and exploring of maternal age specific risk perception in pregnancy and Providing appropriate strategies according to the results of the study:an explanatory mixed method study

Abstract

Introduction: Various health risks may happen during pregnancy for both mother and her child. Women should be perceived the risk associated with pregnancy, because the greater the perceived risk, the greater the likelihood of engaging in behaviors to decrease the risk. The aims of the study were to Determine and explore the maternal age specific risk perception in pregnancy and to Provide appropriate strategies to reduce the destructive effects of risk perception.

Methods: This study was sequential explanatory mixed methods, the follow up explanation variant model. After getting permission from the ethics committee of Tehran University of Medical Sciences and Hamadan Medical University, an analytical, descriptive cross-sectional study was conducted with 320 nulliparous pregnant women (160 women aged 18 to 35 years as reference group, 80 women < 18 years and 80 women ≥ 35 years as high risk aged groups), in medical and health centers of Hamadan city in 2015-2016. Women were asked to complete questionnaire included sociodemographic characteristics, pregnancy history, perception of pregnancy risk and pregnancy related anxiety. After analyzing the quantitative data, the qualitative research, was done. Qualitative data were collected by face-to-face, semi-structured interview with the women who participated in quantitative phase. After gathering and analyzing the qualitative data, the interpretation of pregnancy risk perception was presented. Finally we used Nominal Group Technique to Provide appropriate strategies for decreasing side effect of pregnancy risk perception.

Results: The average age of the women, were 16.61 ± 1.06 , 26.25 ± 4.54 and 37.17 ± 2.15 years respectively. Overall women aged ≥ 35 years and women of < 18 years had higher perceptions of pregnancy risk than did reference group. These high risk aged group women rated the risks of herself during pregnancy, having hemorrhaging, having a cesarean birth, risk of dying, the risk of unborn baby and baby being born prematurely to be significantly higher than that of reference group. There was a statistically significant correlation between maternal age and perception of pregnancy risk ($P=0.003$), also between pregnancy related anxiety and perception of pregnancy risk ($P=0.002$). The highest mean score of pregnancy risk perception subscale was related to having a cesarean birth. Perceived the pregnancy risk for self more than the fetus was the notable point of quantitative phase.

Qualitative research with emerging categories such as, the body and spirit concern of health of self and fetus, risk inducers, the fear of labor and delivery means higher risk perception for self, being too sensitive to pregnancy, forced pregnancy, Lack of accountability of health care providers and reduction strategies of pregnancy risk feeling and three main themes of “meaning to the pregnancy risk feeling”, “context contributing to the intensify of risk feeling of pregnancy” and “pregnancy risk analysis” was described the quantitative results. The most important strategies for reducing the concerns of perceived risk

of pregnancy based on Nominal Group Technique were including: providing appropriate training for better perception of pregnancy risk, risk perception screening in pregnancy and providing client-centered care.

Conclusion: Maternal age can be considered as one of the important factors affecting perception of pregnancy risk. Women felt and analyzed the risk related to their age in pregnancy, they endured many concerns in this regard. By routine screening of perception of pregnancy risk during prenatal care and establishment of more effective risk communication, behavior changes for reduction of pregnancy risk could be done.

Keywords: Maternal age; Adolescent pregnancy; Pregnancy risk perception; High risk pregnancy; Mixed methods study.